

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Posudek: oponenta

Práci hodnotil(a): Mgr. Markéta Pokorová

Práci předložil(a): Kateřina Hofmanová

Název práce: Zpracování analyticko-syntetické metody čtení v učebnicích od nakladatelství Fraus, Nová škola a Studio 1+1

1. Cíl práce

Autorka se ve své práci zabývá rozborem vybraných souborů učebnic českého jazyka pro 1. ročník základní školy. Konkrétně jde o řady nakladatelství Fraus, Nová škola a Studio 1+1.

Jako stěžejní cíl práce diplomantka uvádí zhodnotit (dle vlastních kritérií) zpracování analyticko-syntetické metody čtení ve zvolených učebnicových řadách a napomoci tak začínajícím učitelům 1. tříd při volbě vhodného výukového materiálu.

Dalším cílem práce je prostřednictvím dotazníkového šetření vyzkoumat, jaké požadavky současní pedagogové prvních ročníků ZŠ na učební materiály kladou (potažmo zda zvolené učebnicové řady odhalené nároky splňují).

Stanovené cíle byly splněny jen částečně, neboť v praktické části autorka nezvolila kritéria, skrze něž by skutečně mohla zhodnotit, jakým způsobem autoři učebnic aplikují princip analyticko-syntetické metody čtení. Převážně jde o výčet (byť detailní) užitých cvičení, obrazového materiálu, typu písma apod., aniž by tato zjištění byla zasazena do kontextu zvolené výukové metody. Nevíme tedy, zda jde o učebnice vhodné pro pedagogy vyučující analyticko-syntetickou metodou, ani zda, v případě, že by učebnice výukovou metodu splňovaly, jde o materiály praktické (zda jsou cvičení volena vhodně, ve správném pořadí apod.).

Z dotazníkového šetření pak sice vyplývají požadavky pedagogů na učební materiály, diplomantka však výsledky v dostatečné míře nevztáhla k vlastnímu výzkumu učebnic (Jsou to právě učitelé využívající analyticko-syntetickou metodu čtení, kteří používají řadu učebnic nakladatelství Nová škola? Proč je právě tato řada preferována, pakliže všechny zkoumané materiály dle autorky stanovené podmínky splňují?).

K ideálnímu výsledku nepřispívá ani fakt, že diplomantka ne zcela vhodně volila metodu kvantitativní namísto té kvalitativní. Vložím získaných údajů do poměrně omezeného číselného rámce tak značně zúžila šíři možných závěrů.

2. Obsahové zpracování

Předkládaná práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V úvodní, značně krátké kapitole, autorka vymezuje cíle práce. O struktuře se nezmiňuje vůbec, stran metodologie pouze naznačuje, že bude použit dotazník a rozbor

učebnic dle vlastních kritérií. Autorka tak (bohužel ani v žádné další části textu) neobjasňuje, proč k analýze volí učebnicové řady nakladatelství Fraus, 1+1 a Nová škola, jaká přesně jsou její vlastní kritéria a na základě čeho k nim dospěla, ani a z jakého důvodu se rozhodla vše zpracovávat v kontextu analyticko-syntetické metody čtení.

První sekce teoretické části je věnována slabikáři českému, a to jak jeho historii, tak konkrétním podobám, následují kapitoly zaměřené na výukové metody vztahující se ke čtení a psaní.

Vzhledem k faktu, že diplomantka v podstatě nepoužívá odstavce (např. str. 10 je celá bez odstavění), možnost pochopení obsahu je rapidně sníženo. Autorka navíc propojuje historii čtení a psaní, aniž by prokázala, že je jí jasný rozdíl mezi písmenem a hláskou (např. str. 12: „*Žáci se na úplném začátku seznamují se 6 krátkými samohláskami...*“, str. 20: „*Analyticko-syntetická metoda připravuje žáky na pochopení vztahu mezi hláskou a její zvukovou podobou, naučí se poznávat hlásky ještě před tím, než se napíše a přečte první písmeno...*“) a jelikož nepoužívá žádný poznámkový aparát, mnohé pojmy a prohlášení zůstávají nevysvětleny (platí pro celý text, např. str. 62 – autorka již po druhé zmiňuje metodu sfumato, aniž by ji blíže vysvětlila).

Některé informace diplomantka předkládá opakovaně, a to krátce za sebou. Text tak působí jako kompilát (jako by autorka totéž téma čerpala a doslova kopírovala z více zdrojů, aniž by si uvědomila, že již danou informaci v textu uvedla, např. na str. 25 na řádce 2 se dozvídáme, že autorem učebnice je Miloš Novotný, přičemž na řádce 11 téže strany je totéž řečeno znovu).

V praktické části se výzkumné otázky liší od stanovených cílů práce, nemohou tedy být platným nástrojem k jejich dosažení. Rovněž chybí vysvětlení, na základě čeho autorka sestavovala vlastní kritéria. Procentuální (kvantitativní metoda) vyhodnocení tabulek je navíc zcela nevhodné, neboť tabulky obsahují vzájemně si odporující stanoviska. Např. pokud učebnice seznamuje žáky se všemi 4 tvary písmen, nemůže jim představovat pouze velký tiskací tvar (a tudíž, bude-li se jeden jev vyskytovat, druhý se zákonitě vyskytovat nebude, načež procentuálně půjde o učebnice stejné kvality, byť z hlediska autorky/analyticko-syntetické metody čtení/pedagogů 1. stupně by jeden z těchto přístupů měl být praktičtější/modernější atd.).

V závěru autorka na úkor shrnutí zjištěného hovoří o vlastních zkušenostech. Navíc mění priority původních cílů – napřed prý bylo cílem zjistit, jaké mají učitelé 1. ročníků požadavky, až po té zkoumat, zda tyto nároky splňují učebnicové řady zvolených nakladatelství (pravděpodobně nehledě na analyticko-syntetickou metodu čtení, k níž se autorka již de facto nevyjadřuje). To svědčí o koncepční nejasnosti práce.

3. Formální úprava

Po formální stránce jde o práci podprůměrnou. Diplomantka jednak zcela neguje správné horizontální členění textu, čímž zásadně znesnadňuje práci s jeho obsahem. Text není ucelený ani v rámci roviny vertikální. Vše je navíc podtrženo absencí jakéhokoliv poznámkového aparátu a neupřesněnou terminologií.

Časté jsou interpunkční chyby (první se objevuje již v poděkování). Problém s pochopením smyslu textu dávají čtenáři rovněž některá špatně zvolená slovní spojení a nedodržování správného slovosledu (např. „...*Během let svou nabídku rozšířila společnost o multimediální interaktivní učebnice...*“, str. 24 nebo „...*témata ze pedagogického prostředí...dovednost k řešení problému...*“ str. 24), často se také objevuje chyba ve shodě podmětu s přísudkem, ne vždy je dobře skloňováno zájmeno jenž.

V práci se také objevují stylisticky nevhodně použité výrazy (např. „*Druhý pokus Kubálkovi vyšel...*“, str. 13 nebo „*Jako první vezou žáci do ruky pracovní sešit...*“ str. 27 nebo „*Celé je to doplněno o cvičení...*“ str. 42).

4. Stručný komentář hodnotitele

Téma práce je zajímavé a s přihlédnutím k oboru diplomantky jistě i potřebné. Nelze říci, že by se práci dostatečně nevěnovala. Zcela jistě se seznámila s celou řadou odborných publikací a rozbor učebnicových řad, jenž proběhl dle vlastních kritérií, působí velmi detailně a sofistikovaně. Je to zejména formální stránka textu, nejasnost v rámci cílů a zásadní nepochopení v oblasti metodologické a argumentační, co snižuje kvalitu textu (i výzkumu) a stěžuje jeho pochopení.

5. Otázky a připomínky doporučené k bližšímu vysvětlení při obhajobě

1. Kterou z učebnicových řad v kontextu analyticko-syntetické metody čtení byste pedagogům 1. stupně doporučila a proč?
2. Jakou výuku čtení preferujete Vy osobně?

6. Navrhovaná známka: Dobře

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Datum: 4. 6. 2019

Podpis:

Jméno Příjmení (hodnotitele)
KČJ FPE ZČU

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Posudek: oponenta

Práci hodnotil(a): Mgr. Markéta Pokorová

Práci předložil(a): Kateřina Hofmanová

Název práce: Zpracování analyticko-syntetické metody čtení v učebnicích od nakladatelství Fraus, Nová škola a Studio 1+1

1. Cíl práce

Autorka se ve své práci zabývá rozborem vybraných souborů učebnic českého jazyka pro 1. ročník základní školy. Konkrétně jde o řady nakladatelství Fraus, Nová škola a Studio 1+1.

Jako stěžejní cíl práce diplomantka uvádí zhodnotit (dle vlastních kritérií) zpracování analyticko-syntetické metody čtení ve zvolených učebnicových řadách a napomoci tak začínajícím učitelům 1. tříd při volbě vhodného výukového materiálu.

Dalším cílem práce je prostřednictvím dotazníkového šetření vyzkoumat, jaké požadavky současní pedagogové prvních ročníků ZŠ na učební materiály kladou (potažmo zda zvolené učebnicové řady odhalené nároky splňují).

Stanovené cíle byly splněny jen částečně, neboť v praktické části autorka nezvolila kritéria, skrze něž by skutečně mohla zhodnotit, jakým způsobem autoři učebnic aplikují princip analyticko-syntetické metody čtení. Převážně jde o výčet (byť detailní) užitých cvičení, obrazového materiálu, typu písma apod., aniž by tato zjištění byla zasazena do kontextu zvolené výukové metody. Nevíme tedy, zda jde o učebnice vhodné pro pedagogy vyučující analyticko-syntetickou metodou, ani zda, v případě, že by učebnice výukovou metodu splňovaly, jde o materiály praktické (zda jsou cvičení volena vhodně, ve správném pořadí apod.).

Z dotazníkového šetření pak sice vyplývají požadavky pedagogů na učební materiály, diplomantka však výsledky v dostatečné míře nevztáhla k vlastnímu výzkumu učebnic (Jsou to právě učitelé využívající analyticko-syntetickou metodu čtení, kteří používají řadu učebnic nakladatelství Nová škola? Proč je právě tato řada preferována, pakliže všechny zkoumané materiály dle autorky stanovené podmínky splňují?).

K ideálnímu výsledku nepřispívá ani fakt, že diplomantka ne zcela vhodně volila metodu kvantitativní namísto té kvalitativní. Vložím získaných údajů do poměrně omezeného číselného rámce tak značně zúžila šíři možných závěrů.

2. Obsahové zpracování

Předkládaná práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V úvodní, značně krátké kapitole, autorka vymezuje cíle práce. O struktuře se nezmiňuje vůbec, stran metodologie pouze naznačuje, že bude použit dotazník a rozbor

učebnic dle vlastních kritérií. Autorka tak (bohužel ani v žádné další části textu) neobjasňuje, proč k analýze volí učebnicové řady nakladatelství Fraus, 1+1 a Nová škola, jaká přesně jsou její vlastní kritéria a na základě čeho k nim dospěla, ani a z jakého důvodu se rozhodla vše zpracovávat v kontextu analyticko-syntetické metody čtení.

První sekce teoretické části je věnována slabikáři českému, a to jak jeho historii, tak konkrétním podobám, následují kapitoly zaměřené na výukové metody vztahující se ke čtení a psaní.

Vzhledem k faktu, že diplomantka v podstatě nepoužívá odstavce (např. str. 10 je celá bez odstavění), možnost pochopení obsahu je rapidně sníženo. Autorka navíc propojuje historii čtení a psaní, aniž by prokázala, že je jí jasný rozdíl mezi písmenem a hláskou (např. str. 12: „*Žáci se na úplném začátku seznamují se 6 krátkými samohláskami...*“, str. 20: „*Analyticko-syntetická metoda připravuje žáky na pochopení vztahu mezi hláskou a její zvukovou podobou, naučí se poznávat hlásky ještě před tím, než se napíše a přečte první písmeno...*“) a jelikož nepoužívá žádný poznámkový aparát, mnohé pojmy a prohlášení zůstávají nevysvětleny (platí pro celý text, např. str. 62 – autorka již po druhé zmiňuje metodu sfumato, aniž by ji blíže vysvětlila).

Některé informace diplomantka předkládá opakovaně, a to krátce za sebou. Text tak působí jako kompilát (jako by autorka totéž téma čerpala a doslova kopírovala z více zdrojů, aniž by si uvědomila, že již danou informaci v textu uvedla, např. na str. 25 na řádce 2 se dozvídáme, že autorem učebnice je Miloš Novotný, přičemž na řádce 11 téže strany je totéž řečeno znovu).

V praktické části se výzkumné otázky liší od stanovených cílů práce, nemohou tedy být platným nástrojem k jejich dosažení. Rovněž chybí vysvětlení, na základě čeho autorka sestavovala vlastní kritéria. Procentuální (kvantitativní metoda) vyhodnocení tabulek je navíc zcela nevhodné, neboť tabulky obsahují vzájemně si odporující stanoviska. Např. pokud učebnice seznamuje žáky se všemi 4 tvary písmen, nemůže jim představovat pouze velký tiskací tvar (a tudíž, bude-li se jeden jev vyskytovat, druhý se zákonitě vyskytovat nebude, načež procentuálně půjde o učebnice stejné kvality, byť z hlediska autorky/analyticko-syntetické metody čtení/pedagogů 1. stupně by jeden z těchto přístupů měl být praktičtější/modernější atd.).

V závěru autorka na úkor shrnutí zjištěného hovoří o vlastních zkušenostech. Navíc mění priority původních cílů – napřed prý bylo cílem zjistit, jaké mají učitelé 1. ročníků požadavky, až po té zkoumat, zda tyto nároky splňují učebnicové řady zvolených nakladatelství (pravděpodobně nehledě na analyticko-syntetickou metodu čtení, k níž se autorka již de facto nevyjadřuje). To svědčí o koncepční nejasnosti práce.

3. Formální úprava

Po formální stránce jde o práci podprůměrnou. Diplomantka jednak zcela neguje správné horizontální členění textu, čímž zásadně znesnadňuje práci s jeho obsahem. Text není ucelený ani v rámci roviny vertikální. Vše je navíc podtrženo absencí jakéhokoliv poznámkového aparátu a neupřesněnou terminologií.

Časté jsou interpunkční chyby (první se objevuje již v poděkování). Problém s pochopením smyslu textu dávají čtenáři rovněž některá špatně zvolená slovní spojení a nedodržování správného slovosledu (např. „...*Během let svou nabídku rozšířila společnost o multimediální interaktivní učebnice...*“, str. 24 nebo „...*témata ze pedagogického prostředí...dovednost k řešení problému...*“ str. 24), často se také objevuje chyba ve shodě podmětu s přísudkem, ne vždy je dobře skloňováno zájmeno jenž.

V práci se také objevují stylisticky nevhodně použité výrazy (např. „*Druhý pokus Kubálkovi vyšel...*“, str. 13 nebo „*Jako první vezou žáci do ruky pracovní sešit...*“ str. 27 nebo „*Celé je to doplněno o cvičení...*“ str. 42).

4. Stručný komentář hodnotitele

Téma práce je zajímavé a s přihlédnutím k oboru diplomantky jistě i potřebné. Nelze říci, že by se práci dostatečně nevěnovala. Zcela jistě se seznámila s celou řadou odborných publikací a rozbor učebnicových řad, jenž proběhl dle vlastních kritérií, působí velmi detailně a sofistikovaně. Je to zejména formální stránka textu, nejasnost v rámci cílů a zásadní nepochopení v oblasti metodologické a argumentační, co snižuje kvalitu textu (i výzkumu) a stěžuje jeho pochopení.

5. Otázky a připomínky doporučené k bližšímu vysvětlení při obhajobě

1. Kterou z učebnicových řad v kontextu analyticko-syntetické metody čtení byste pedagogům 1. stupně doporučila a proč?
2. Jakou výuku čtení preferujete Vy osobně?

6. Navrhovaná známka: Dobře

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Datum: 4. 6. 2019

Podpis:

Jméno Příjmení (hodnotitele)
KČJ FPE ZČU